

RETOURADRES postbus 184 | 2501 CD Den Haag

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
mevrouw drs. M.I. Hamer, informateur
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

4 juni 2021 | Advies voor een vitale samenleving

Geachte mevrouw Hamer,

Met vele andere organisaties die werken op het terrein van sport, bewegen, gezondheid en welzijn heeft ook de Nederlandse Sportraad (NLsportraad) reikhalzend uitgekeken naar de brief 'Nederland vitaal en in beweging'. De ministeries van VWS, OCW, I&W, SZW en BZK hebben deze brief onlangs aan de Tweede Kamer gestuurd.¹ In vervolg op het manifest 'Bewegen het nieuwe normaal'² was de hoop dat de regering maatregelen zou treffen die een einde zouden maken aan de al decennia lang toenemende pandemie van bewegingsarmoede, overgewicht en hieraan gerelateerde ziekten zoals diabetes, hart- en vaatziekten en depressie. Helaas moet de NLsportraad constateren dat deze pandemie - en de kwetsbaarheid voor nieuwe pandemieën - met de voorgestelde maatregelen uit de brief nog decennialang zal voortduren. Voor de NLsportraad is dit reden om aan de bel te trekken en voor de volgende regeerperiode advies mee te geven voor de realisatie van een vitale samenleving.

DATUM

4 juni 2021

ONDERWERP

Advies voor een vitale samenleving

KENMERK

2373131-1010288-NLSR

ADRES

Postbus 184
2501 CD Den Haag

TELEFOON

+31 70 340 72 73

E-MAIL

secretariaat@NLsportraad.nl

WEBSITE

www.nederlandse-sportraad.nl

De NLsportraad adviseert de volgende regering om vergaande maatregelen te treffen die sport en bewegen vanzelfsprekend maken in onze samenleving. Nog nooit was de noodzaak daarvoor zo groot. De raad acht het essentieel om een sportwet te ontwikkelen in een spoedprocedure en wetgeving op andere terreinen aan te passen, waaronder onderwijs, kinderopvang, zorg, ruimtelijke ordening en arbeidsomstandigheden. Daarnaast zijn financiële investeringen nodig om meer en beter sport- en beweegaanbod te creëren waarvan iedereen kan profiteren: van jong tot oud, van fit tot ongezond, en in alle regio's, wijken en buurten.

Onvoldoende urgentie voor het probleem

Zeker, een eerste stap is dat meerdere ministeries zich realiseren dat sport, beweging, vitaliteit en gezondheid ook een uitkomst zijn van het beleid op hún terrein. Voldoende sport en bewegen vraagt om actie van de verantwoordelijke bewindspersonen voor sport en beweging maar ook van de ministeries die verantwoordelijk zijn voor onderwijs, kinderopvang, zorg, ruimtelijke ordening, wonen, infrastructuur, arbeidsomstandigheden, enzovoorts. In de brief onderstrepen de vijf ministeries de betekenis van voldoende bewegen en onderkennen zij de fatale consequenties van te weinig bewegen. Ook meldt de brief dat vóór de coronacrisis nog niet de helft van de mensen voldoende bewoog, en dat mensen tijdens de coronacrisis nog minder zijn gaan bewegen. De urgentie van dit enorm grote probleem wordt echter onvoldoende onderkend en niet in de voorgestelde plannen weerspiegeld.

¹ Kamerbrief Nederland vitaal en in beweging

² Manifest Bewegen. Het nieuwe normaal.

Te weinig beweging wordt chronisch

De NLsportraad wil aan de analyse van de ministeries toevoegen dat de afgenomen beweging voor veel mensen chronisch dreigt te worden. De raad signaleert een trend dat steeds meer werkgevers - waaronder de rijksoverheid - massaal overstappen naar het 'hybride werken'. Het gevaar hiervan is dat mensen nog meer thuis *zitten* en de natuurlijke beweging missen die voortkomt uit het woon-werkverkeer, het verblijf in een groot kantoorpand en de motivatie van collega's om in de pauze even de benen te strekken. Ook is het aantal lidmaatschappen en abonnementen van sportverenigingen en sportscholen tijdens de coronacrisis fors gedaald.³

Daarnaast is juist tijdens de coronacrisis gebleken hoe ontzettend belangrijk het is dat mensen voldoende sporten en bewegen om hun immuunsysteem te versterken. Nieuw onderzoek heeft uitgewezen dat de vaccinaties ons vooral beschermen als we een actieve leefstijl onderhouden.^{4 5}

Doelstelling naar voren halen

De evidentie stapelt zich op, de urgentie is groter dan ooit – maar het 'beleidsadvies' dat de ministeries de volgende regering geven, staat daarmee niet in verhouding. De NLsportraad vindt de gekozen doelstelling, de voorgestelde maatregelen en de gepresenteerde tijdlijn uit de brief 'Nederland vitaal en in beweging' veel te mager. De NLsportraad roept de regering op om de verantwoordelijkheid te nemen om risicofactoren op te weinig beweging uit te bannen en maatregelen te treffen ter bescherming van de volksgezondheid.

De voorgestelde maatregelen in de brief vallen voor de NLsportraad in de categorie 'meer van hetzelfde'. Hiervan verwacht de raad slechts een beperkt effect. De raad heeft al eerder geadviseerd om de doelstelling om minstens 75% van de bevolking voldoende te laten bewegen, naar voren te halen.⁶ Niet pas in 2040, maar al in 2030 moet deze doelstelling zijn behaald. En om dat te bereiken moet het kabinet *mórgen* al een nieuwe weg inslaan en iconische maatregelen treffen.

Denken buiten de bestaande kaders

In het beleidsadvies van de ministeries is gedacht binnen de huidige kaders, terwijl baanbrekend werk nodig is om werkelijke veranderingen te bewerkstelligen. Al decennialang is geprobeerd sport en bewegen te stimuleren door informatie te verstrekken, projecten en programma's te draaien en (tijdelijke) subsidies te verstrekken. Méér informatie, projecten en subsidies zijn niet de oplossing. Ook van een beweegakkoord in aanvulling op het huidige sportakkoord kan niet veel worden verwacht, althans niet als de partners van deze akkoorden beperkt worden door de bestaande (wettelijke) kaders en zich moeten redden met de voorgestelde instrumenten.⁷ In de bestaande kaders op andere beleidsterreinen spelen sport en beweging geen rol; dit belemmert de samenwerking tussen sport en andere sectoren.⁸ Er moet dus buiten de bestaande kaders worden gedacht.

³ [Minder Nederlanders lid van sportclub afgelopen jaar - NOCNSE](#)

⁴ [Column Erik Scherder - Bewegen versterkt het immuunsysteem en op die manier het effect van COVID-19 vaccinatie | Nieuwsbericht | Nederlandse Sportraad \(nederlandse-sportraad.nl\)](#)

⁵ [Column Erik Scherder - Hybride werken: Een extra risico voor inactiviteit | Publicatie | Nederlandse Sportraad \(nederlandse-sportraad.nl\)](#)

⁶ [De opstelling op het speelveld | Advies | Nederlandse Sportraad \(nederlandse-sportraad.nl\)](#). Daarbij tekent de NLsportraad aan dat wat 'voldoende' bewegen is (de beweegrichtlijnen), dringend moet worden aangepast aan de nieuwe inzichten vanuit de WHO.

⁷ [Adviesrapport: Akkoord?! Besturen met akkoorden als evenwichtskunst | Publicatie | Raad voor het Openbaar Bestuur \(raadopenbaarbestuur.nl\)](#)

⁸ [De fitheid van de sport. Een kwalitatieve analyse van de huidige organisatie en financiering van de sport | Publicatie | Nederlandse Sportraad \(nederlandse-sportraad.nl\)](#)

Van gezondheidsbevordering naar gezondheidsbescherming

In de brief 'Nederland vitaal en in beweging' ligt volgens de NLsportraad te zeer de focus op (vrijblijvende) gezondheidsbevordering en (individuele) gedragsverandering. De uitkomst hiervan is voorspelbaar: als de regering de focus blijft houden op gezondheidsbevordering en gedragsverandering, dan zal een groot deel van de bevolking - waaronder kwetsbare groepen - niet van het beleid profiteren.⁹ Bij de geconstateerde bewegingsarmoede is het van belang dat de risico's op te weinig sport en bewegen worden onderkend en aangepakt, en dat meer beweging wordt opgevat als een essentiële maatregel ter bescherming van de gezondheid.

Zo is voor beweging onder werktijd geen campagne, maar de permissie en stimulans van werkgevers nodig om het zitten op het werk te verminderen. Ook is aanbod dichtbij huis van belang – de fitnesszaal in het kantoorpand is immers niet meer dagelijks bereikbaar. In het primair en voortgezet onderwijs zouden overal voldoende beweegmomenten, goed bewegingsonderwijs en schoolzwemmen moeten worden ingevoerd – waarmee voldoende beweging geen keuze is van de schoolleider of leerkracht, maar een vanzelfsprekendheid voor alle leerlingen. Voor meer beweging in de vrije tijd is een vitale sportinfrastructuur nodig, met voldoende voorzieningen en professionele begeleiders dicht bij huis die mensen leren verantwoord te bewegen en die mensen gemotiveerd houden om dat te blijven doen. Deze situatie wordt pas in het hele land bereikt als hiervoor een zorgplicht komt te liggen bij gemeenten.

Structurele inbedding in wettelijke context

De campagnes die de rijksoverheid onlangs heeft gestart¹⁰ zijn volstrekt onvoldoende om verandering op gang te brengen. De NLsportraad adviseert in lijn met eerdere adviezen om niet alleen op gedragsverandering in te zetten, maar gelijktijdig op verandering van de omgeving, de systemen én hun wettelijke context. Er is *structurele* inbedding van sport en bewegen nodig in de werelden waar kinderen, volwassenen en ouderen dagelijks verblijven: onderwijs, kinderopvang, werk, zorg en vrije tijd. Deze settings worden in de brief 'Nederland vitaal en in beweging' genoemd en de juiste ministeries zijn hierbij betrokken, maar de voorgestelde maatregelen dringen niet diep binnen in de systemen. Voor een structurele, systematische inbedding is het nodig om sport en bewegen op te nemen in de wettelijke context op deze terreinen.¹¹ Alleen op die manier legt de regering een duidelijke taak neer bij scholen, kinderopvangcentra, werkgevers, zorginstellingen, zorgverzekeraars en gemeenten om op alle mogelijke plekken meer sport en bewegen mogelijk te maken. Alleen op die manier kan de sport- en beweegsector een werkelijke rol van betekenis spelen. En alleen zó ontstaat er in de nabije toekomst een rigoureuze trendbreuk met het heden en verleden.

Sportwet met spoed ontwikkelen

Er is een nieuw overheidsperspectief nodig op sport en bewegen. In het advies 'De opstelling op het speelveld' en het bijbehorende addendum heeft de NLsportraad geadviseerd sport te beschouwen als een publieke voorziening en dat in een sportwet vast te leggen.¹² Sport en bewegen in de vrije tijd is niet langer te bezien als een hobby, maar als een noodzaak. Daarom heeft de NLsportraad geadviseerd een robuust georganiseerd en duurzaam gefinancierd sportstelsel op te tuigen, waarin gemeenten en sportaanbieders de belangrijkste spelers zijn.

⁹ [Wettelijk en financieel addendum bij De opstelling op het speelveld | Advies | Nederlandse Sportraad \(nederlandse-sportraad.nl\)](#)

¹⁰ [Word ook fit op jouw manier | fitopjouwmanier.nl Elk halfuur even bewegen. Zet ook de stap! | Campagnes | Arboportaal](#)

¹¹ [Wettelijk en financieel addendum bij De opstelling op het speelveld | Advies | Nederlandse Sportraad \(nederlandse-sportraad.nl\)](#); zie bijlage B overzicht wetgeving en verdragen.

¹² [De opstelling op het speelveld | Advies | Nederlandse Sportraad \(nederlandse-sportraad.nl\)](#); [Wettelijk en financieel addendum bij De opstelling op het speelveld | Advies | Nederlandse Sportraad \(nederlandse-sportraad.nl\)](#)

De NLsportraad adviseert voor de vrijetijdssetting een sportwet te ontwikkelen waarin met name een duidelijke overheidstaak is opgenomen: een zorgplicht om voldoende sport- en beweegvoorzieningen te realiseren voor de bevolking. De sportwet wordt nog noodzakelijker nu mensen voor hun beweging in toenemende mate zijn aangewezen op de eigen tijd en de eigen buurt. De NLsportraad adviseert de nieuwe regering om de sportwet met spoed te ontwikkelen en in te voeren. Tegelijkertijd zijn investeringen nodig om voldoende voorzieningen te realiseren, meer professionalisering en betaalde banen te creëren in de sportbranche en de toegankelijkheid van de sport te garanderen voor kwetsbare groepen.¹³

Regering in staat snel maatregelen te treffen

De NLsportraad staat het nieuwe kabinet graag bij met adviezen over sport en bewegen in de vrije tijd en in relatie tot andere beleidsterreinen. Indien relevant werkt de NLsportraad daarbij samen met andere adviesraden, zoals ook is gebeurd bij het advies 'Plezier in bewegen'.¹⁴ Daarin is beschreven welke maatregelen kunnen zorgen voor meer sport en bewegen op school en op welke wijze hiervan ook het onderwijs zelf en de ontwikkeling van kinderen profiteren. Het advies is actueler dan ooit en ligt klaar voor het volgende kabinet.

De coronacrisis heeft laten zien dat de regering zeker in staat is om op heel korte termijn noodzakelijke en ingrijpende maatregelen te nemen om de bevolking te beschermen. Om Nederland daadwerkelijk vitaal en in beweging te krijgen, zijn gezondheidsbeschermende maatregelen nodig; maatregelen, die bovendien thuis horen in ieder herstelplan na de coronacrisis. We hebben gezien wat de verstreckende gevolgen zijn van de coronacrisis op een bevolking die niet voldoende fit en weerbaar is. De NLsportraad hoopt en verwacht dat een volgend kabinet zo snel mogelijk besluit om de desastreuze, toenemende pandemie van de bewegingsarmoede te keren en daarvoor de noodzakelijke, iconische maatregelen te treffen.

Namens de Nederlandse Sportraad,

Michael van Praag
Voorzitter

Mariëtte van der Voet
Secretaris

De NLsportraad bestaat uit een voorzitter en negen leden, en wordt ondersteund door een secretariaat. Naast voorzitter Michael van Praag bestaat de raad uit de leden Ahmed Aboutaleb, Marjolein Bolhuis-Eijsvogel, Farid Gamei, Jiske Griffioen, Leanne van den Hoek, Meryem Kilic-Karaaslan, Erik Scherder, Elke Snijder en Bernard Wientjes. Claudia Bokel is vaste adviseur aan de raad.

¹³ [Wettelijk en financieel addendum bij De opstelling op het speelveld | Advies | Nederlandse Sportraad \(nederlandse-sportraad.nl\)](#)

¹⁴ [De opstelling op het speelveld | Advies | Nederlandse Sportraad \(nederlandse-sportraad.nl\)](#)